ΞΕΝΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΖΑΝ ΡΑΜΩ

ΕΝΑΣ ΜΙΚΡΟΣ ΗΡΩΑΣ

ΕΣΑ στὴ γενικὴ εὐθυμία καὶ τὰ γέλια τῆς ἀνοιχτόκαρδης ἐκείνης συντροφιᾶς, κάποιος εἶχε τὴν ἀτυχῆ ἔμπνευση νὰ ρωτήση τὸν συνταγματάρχη κόμητα Ντὲ Β..., γιὰ ποιὸ λόγο παραιτήθηκε ἀπὸ τὸν στρατό.

—Τί σᾶς ἀνάγκασε, συνταγματάρχα μου, νὰ φύγετε ἀπὸ μιὰ καριέρα τόσο ἔνδοξη καὶ τόσο λαμπρή ; τοῦ εἶπε. Εἴχατε φήμη ζηλευτή, καὶ γιὰ τὸν ἡρωϊσμό σας καὶ γιὰ τὴ μεγαλοψυχία σας, καὶ σὲ νεαρωτάτη ἡλικία φθάσατε νὰ γίνετε συνταγματάρχης !...

Ὁ συνταγματάρχης Ντὲ Β... κ ρίνισε ἄξαφνα, σὰν νεκρό· Γρήγορα ὅμως συνῆλθε, κι' ἀφοῦ σκούπισε τὸν ψυχρὸ ἱδρῶτα τοῦ μετώπου του, ἄρχισε κατόπιν νὰ λέη ἀργά :

—Τὸ θλιβερό, τὸ τραγικὸ γεγονός, τὸ ὁποῖο ματαίωσε ὁριστικὰ τὴ λαμπρὴ σταδιοδρομία μου καὶ πίκρανε κατόπιν ὅλη τὴν ὑστερνὴ ζωή μου, ἦταν τὸ ἑξῆς : Στὶς 25 Μαΐου τὰ κυβερνητικὰ στρατεύματα τοῦ Θιέρσου καὶ τοῦ Γαμβέττα — στὰ ὁποῖα ἀνῆκα κι' ἐγὼ μὲ τὸ σύνταγμά μου—μπῆκαν στὸ ἀνασταταμένο ἀπ' τὴν ἐπανάστασι τῆς Κομμούνας Παρίσι. Εἴχαμε συντρίψει πειὰ τὸν στρατὸ τῶν ἐπαναστατῶν, στὶς μάχες ποὺ δόθηκαν στὰ προάστεια τοῦ Παρισιοῦ. Ἀλλὰ μᾶς ἔμενε ἀκόμη μιὰ πιὸ φριχιαστικὴ κι' ἐπικίνδυνη δουλειά : Ἔπρεπε νὰ καθαρίσουμε καὶ τὴν πόλι ἀπὸ τὰ στίγη τῶν ἐξαγριωμένων ἐπαναστατῶν καὶ κακοποιῶν, τὰ ὁποῖα εἶχαν ὀχυρωθῆ στὶς στέγες καὶ στὰ παράθυρα τῶν σπιτιῶν καὶ δεκάτιζαν τὸ στρατό μας μὲ τὶς φονικὲς σφαῖρες των ! Τὰ πνεύματα ἦσαν σὲ ἀπερίγραπτο βαθμὸ ἐρεθισμένα κι' ἀπ' τὰ δυὸ ἀντίπαλα μέρη... Ἡ φοβερὲς πληγὲς τοῦ Γαλλογερμανικοῦ πολέμου ἦσαν ἀκόμη ἀνοιχτὲς καὶ τὸ αἷμα ἔτρεχε ἄφθονο.... Σίγουρα ὁ ἐμφύλιος αὐτὸς πόλεμος, ποὺ διαδέχθηκε τὴν καταστρεπτικὴ ἧττα μας ἀπ' τοὺς Γερμανούς, θ' ἀποτελείωνε ἀσφαλῶς τὴ Γαλλία μας, ἂν ὁ Γαμβέττας δὲν λάβαινε μέτρα σκληρὰ καὶ κεραυνοβόλα...

»Πρῶτα - πρῶτα, λοιπόν, κήρυξε τὸν στρατιωτικὸ νόμο σ' ὅλη τὴν ἐπαναστατημένη περιφέρεια τοῦ Παρισιοῦ... Ἔδωσε ἀμείλικτες, αὐστηρότατες διαταγές, γιὰ τὴν ταχυτάτη λειτουργία τοῦ ἐκτάκτου στρατοδικείου καὶ ὥρισε τὴν ποινὴ τοῦ θανάτου γιὰ κάθε συλλαμβανόμενο ἔνοπλο στασιαστή.

»Μὲ τέτοιες ἀνθρωποφαγικὲς κυριολεκτικῶς διαθέσεις ἄρχισε παρευθὺς ἡ καταστολὴ τοῦ κινήματος τῆς Κομμούνας... Εἶχα τὴν ὑπερτάτη ἀτυχία νὰ διορισθῶ πρόεδρος τοῦ ἀμματηροστάτου καὶ φοβεροῦ αὐτοῦ δικαστηρίου, κι' ἔστελνα κάθε μέρα ἑκατοντάδες Γάλλων πολιτῶν, ἀδελφῶν καὶ ὁμοεθνῶν μου, στὸν ἀτιμωτικὸ θάνατο ἀπὸ Γαλλικὲς ἐπίσης σφαῖρες !...

»Τί νάκανα ὅμως ; Ἡ πατρίδα μας κινδύνευε ἀπὸ τὸν ἐμφύλιο αὐτὸν σπαραγμό, τὸν τρομερώτερο τῶν κινδύνων... Τὰ κυβερνητικὰ στρατεύματα μας θεριζόντουσαν ἀλύπητα ἀπὸ τὶς σφαῖρες τῶν ὀχυρωμένων στὰ σπίτια καὶ στὰ ὀδοφράγματα ἐπαναστατῶν... Καὶ τὰ δημόσια κτίρια τοῦ Παρισιοῦ — τῆς ζηλευτῆς μας αὐτῆς πρωτεύουσας — καιγόντουσαν τὰ μισὰ καὶ τὰ ἄλλα μισὰ διέτρεχαν κ' ἐκεῖνα ἄμεσο κίνδυνο πυροπλήσεως ! Ὡστόσο, ἡ ψυχή μου μάτωνε. Στὸν πόλεμο ἤμουν ἀτάραχος κι' ἡρωϊκὸς καὶ σκότωνα ψύχραιμα τὸν ἐχθρό, γιατί ἦταν κι' αὐτὸς ἀντίκρυ μου ὁπλισμένος καὶ κύτταζε νὰ μὲ ξεκάνη πρῶτος... Μὰ στὰ στρατοδικεῖα εἶνε κάτως διαφορετικὸ τὸ πρᾶγμα : Ἐκεῖ σκοτώνεις σωρηδὸν ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι μπορεῖ νὰ ἦσαν πρὶν ἐπικίνδυνοι, τρομεροί, ἀλλὰ τὴ στιγμὴ ἐκείνη κάθονται μπροστά σου ἄοπλοι, ἀνεπράσπιστοι, ἀδύναμοι αὐτοί, μπροστά σ' ἐσένα τὸ δυνατό... Κ' αὐτὸ μοῦ φαινόταν **ἀνανδρία !...**

»Μιὰ νύχτα, ἔπειτα ἀπὸ κοπιωδεστάτη κι' ὁλόκληρη συνεδρίασι τοῦ στρατοδικείου, κατὰ τὴν ὁποία εἶχα ἐξαποστεῖλει στὸ Χάρο πλῆθος στασιαστῶν, διέκοψα τὴ διαδικασία γιὰ μιὰ ὥρα. Ἔνιωθα πὼς θὰ λιποθυμοῦσα ἀπ' τὸν τραγικὸ σωματικὸ κάματο κι' ἀπ' τὴν πιο τραγικὴ ἀκόμη ψυχικὴ δοκιμασία, ποὺ τυραννοῦσε τὴν ὕπαρξί μου...

»Ἄξαφνα, ἐκεῖ ποὺ κάτνιζα θλιμμένος καὶ σκεπτικὸς τὴν πίπα μου, μία περίπολος ἐξαγριωμένων, ἁματολουσμένων καὶ μαύρων ἀπ' τὸ μπαροῦτι στρατιωτῶν, μοῦφερε ἕναν ἀχαμάλωτο στασιαστὴ μόλις δεκάξη χρόνων !...

»—Συνταγματάρχα μου, εἶπε ὁ λοχίας περιπολάρχης, εἴδαμε καὶ πάθαμε νὰ τσακώσουμε αὐτὸν τὸν δαιμονισμένο... Μᾶς πυροβολοῦσε ἀπὸ τὸ παράθυρο ἑνὸς καλοσιαταρωμένου σπιτιοῦ, κι' ἡ σφαῖρες του κόστισαν τὴ ζωὴ σὲ δυὸ ἀπ' τοὺς στρατιῶτες μου... Χωριστὰ ποὺ εἶμαι κι' ἐγὼ πληγωμένος στὸ χέρι ἀπὸ τὴν ξιφολόγχη του !...

»Ἀνατρίχιασα. Ὁ στασιαστὴς αὐτός, ὁ ἔνθουσιώδης κι' ἐπικίνδυνος, ὁ μόλις 16 χρόνων ὡστόσο, εἶχε ἕνα κοριτσίστικο, συμπαθέστατο πρόσωπο. Τὰ μεγάλα εἰλικρινῆ μάτια του ἔλαμπαν ἀπὸ τὸν ἐνθουσιασμὸ τῆς ἰδεολογίας του καί, ἂν κι' ἤξερε τὴν τύχη ποὺ τὸν περίμενε, φαινόταν ψύχραιμος καὶ θαρραλέος !...

»—Πῶς λέγεσαι ; τοῦ εἶπα, ὅσο πιὸ αὐστηρὰ μποροῦσα.

»—Λεοπόλδος Φουρνιέ ! μοῦ ἀπάντησε.

»—Γιατί ἐπαναστάτησες κατὰ τῆς νομίμου κυβερνήσεως τῆς πατρίδος σου ;

»—Γιατί ἡ Κομμούνα ἦταν μιὰ ὡραία ἰδέα. Ἐνῶ μὲ τὰ παλιὰ συστήματα χρεωκοπήσαμε καὶ νικηθήκαμε ἀπὸ τοὺς Γερμανούς !...

»Ἡ ἀπαντήσεις του, ἄτρομες, καθαρές, εἰλικρινεῖς, μὲ γέμιζαν οἶκτο καὶ θαυμασμὸ γιὰ τὸν μικρὸ αὐτὸν ἥρωα... Ὅμως ἤμουν ὁ πρόεδρος τοῦ στρατοδικείου κι' ἔπρεπε νὰ τὸν στείλω στὸ θάνατο.

»—Ἔχεις μητέρα ; τὸν ρώτησα.

»—Ναί. Κάθεται πιὸ κάτω ἀπὸ τὴν πλατεῖα τῆς Βαστίλλης...

»—Σὲ λιγάκι θὰ τουφεκισθῆς, βέβαια... Θὰ ἤθελες ὅμως νὰ τὴν ἰδῆς, γιὰ μιὰ τελευταία φορά ;

»—Ὦ, κύριε... Πόσο θὰ σᾶς εὐγνωμονοῦσα γι' αὐτό... Καμμιὰ ἄλλη χάρι δὲν θὰ μ' εὐχαριστοῦσε, ὅσο αὐτή !

»Μπορεῖ νὰ ἦταν ἀλύπητα ἀπὸ τὶς σφαῖρες τῶν ὀχυρωμένων στὰ

νένα δὲν λογάριαζε. Καὶ ὅλους τοὺς πείραζε, ἀλλὰ μὲ τόση λεπτότητα, ὥστε κανεὶς δὲν μποροῦσε νὰ θυμώση μαζύ της, οὔτε καὶ αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ.

—Ὅταν θλέπω τὸ ὑπογένειό σου, τοῦ ἔλεγε, δὲν ξέρω τί μὲ κρατάει καὶ δὲν πέφτω στὴν ἀγκαλιά σου γιὰ νὰ σὲ φιλήσω !

—Ὁ φόβος τοῦ συζύγου σας ; ἔλεγε ὁ Ναπολέων.

—Μπᾶ ! Μᾶλλον ὁ φόβος μήπως μοῦ ποῦν, ὅτι ἔχω...κακὸ γοῦστο !

Ἕνα βράδυ, ἡ πριγκήπισσα, μόλις εἶδε τὸν Ὀκτάβιο Φεγιὲ νὰ μπαίνη στὸ σαλόνι τοῦ εἶπε μὲ προσποιητὸ ἐνθουσιασμό :

—Ὦ ! ἀγαπητὲ φίλε ! διάβασα τὸ νέο σας μυθιστόρημα «Ἑ κοσι ἐτῶν»... Εἶνε πραγματικὸ ἀριστούργημα...

—Μὲ συγχωρεῖτε, κυρία μου, τραύλισε ὁ Φεγιέ, μὰ τὸ μυθιστόρημα αὐτό, τὸ ὁποῖο εἶνε ἀναμφισθητήτως ἀριστούργημα, δὲν τὸ ἔγραψα ἐγώ, ἀλλ' ὁ κ. Δουμᾶς...

—Ἔτσι, ἔ; εἶπε ἡ πριγκήπισσα, ὑποκρινομένη τὴν κατάπληκτη. Δὲν πρόσεξα τ' ὄνομα τοῦ συγγραφέως... Ἀπὸ τὸ ὕψος, ὁμως, νόμισα πὼς εἶστε σεῖς... Ὅπως, πολλὲς φορές, διαβάζοντας βιβλία τοῦ κ. Δουμᾶ, νομίζω ὅτι τὰ γράφατε σεῖς.

Κάποτε, ὡστόσο, ἡ πριγκήπισσα Μέτερνιχ βρῆκε τὸ δάσκαλό της, θέλοντας νὰ πειράξη καὶ τὸν Προσπὲρ Μεριμέ.

—Εἶνε ἀλήθεια, ἀγαπητὲ μαίτρ, τὸν ρώτησε, πὼς δὲν γνωρίσατε ποτὲ στὴ ζωή σας μιὰ μεγάλη ἐρωτικὴ ἐπιτυχία ;

—Ὄχι, κυρία μου ! ἀποκρίθηκε ὁ Μεριμέ. Μπορῶ μάλιστα νὰ σᾶς πῶ, ὅτι ἡ μεγαλείτερη ἐρωτικὴ ἐπιτυχία μου ἦταν πού... δὲν σᾶς ἄρεσα ὡς ἄντρας !

Καὶ ἡ ἀλήθεια εἶνε πὼς ἡ διαβολεμένη, ἡ τετραπέρατη πριγκήπισσα Μέτερνιχ ἦταν ἐξαιρετικὰ ἀσχημη γυναίκα !..

...

»Ὁ ὑπεράνθρωπος μικρὸς τουφεκίσθηκε μετὰ μιὰ ὥρα, μὲ πρόεδρο τοῦ στρατοδικείου ἄλλον ἀξιωματικό, γιατί ἐγὼ διέκοψα τὴ συνεδρίασι ἐκείνη τὴ στιγμὴ κι' ὑπέβαλα παραίτησι ἀπ' τὸ στρατό....».